

Globethics Repository

The logo for Globethics, featuring the word "Globethics" in white, sans-serif font centered within a solid blue rectangular background.

Tíqsimuyu Llaqtankunaq Qilqa mañakuynin [Charter of the Peoples of the Earth]

This page was generated automatically upon download from the Globethics Repository. More information on Globethics see <https://www.globethics.net>. Data and content policy of Globethics Repository see <https://repository.globethics.net/pages/policy>.

Item Type	Preprint
Authors	"Forum for a New World Governance (FnWG) Citizens Regional Assemblies"
Rights	With permission of the license/copyright holder
Download date	2026-07-03 01:48:10
Link to Item	http://hdl.handle.net/20.500.12424/213558

LLAQTAKUNAQ
HATUN HUÑUY
RIO+20 NANCHASQA

D RIMARINAPAS
QILQA KHIPUKUNA

Tíqsimuyu Llaqtankunaq Qilqa mañakuynin

Mana
tukusqaraq
Mañakuy

2011 Qhapaq raymi
killaq Mañakuy

*Kay Qilqa mañakuypa
qhapaqyachikuyninpi
rimarinakuyninpi
yanaparinapaqqa, kay
carta@forums.rio20.net
e-chaskiman qilqariy*

www.rio20.net

Mä amta wakichaw qilqat markanakar mayacht'as aruskipaw qalltañataki

Kay llakiy pachakunapi, hatun quyllurkunaq churanakuy pachapipas, llapan warmi qharikuna may sapanka T'iqsimuyuq llantamanta kaspas, hap'ipakunkuman kawsayninta allin purichinapaq, huñurinakuspapas kuskallapunin ruwankumanpas sumaq chaniy kawsayta, hinan kanman kay XXI pachak watapi, runa puriyta ñawpaqmampuni pusanapaq.

África Ilaqtakuna, América Ilaqtakuna, Asia Ilaqtakuna, Europa Ilaqtakuna hinallataq Oceania llatakunapas, suyankumanchu mana paykunawam wakinkuna, paykunaq sutimpi ima Ilaqtaq t'iqsintapas llapa muyuq kawsantapas, paykunamanta waqkuna akllanankupaq?

Ñak'ay Suyuq ukhunpi hinallataq hawa suyukunaq pisi yanapayninwan suyarillaspa, qhawarillankumanchu imaynatan wakin masikuna llapa t'iqsimuyuta mancharichisqankuta, runa wakchaq wakchaytapas, wakinkunallaman ima atinapas qhapaq kaypas aypasqanta, hinataq llapan ñawpa kawsanchismanta ñak'ariyta, awqanakuy pachakunamantas millay kiryta qhawarillankumanchu?

Runaq ñanninqa kicharikushañan, runaq qispi kayninqa qallarikunña. Lliw t'iqsimuyu t'ikrakusqanta, ñawpaqman tanqakusqanmantapas yuyaytaqa hap'ishanchisña. Unan pachamantan Ilaqtakunaqa t'aqasqa hina kausapakunku, ichaqa nisunchistaq nishu pisillatapunin ñawpa kawsankumantaraq ima ruwasqankuta ima yachasqankutapas haywarinakunku. Sapa llamk'aypiqa, musuq kawsayta apaykachaspa musuq willaqña kanku, ñataq sumaq puriyanta, yacha tarpuyanta, Ilaqta kamachiyanta, arí watan watantin ñataq pantasqankumanta, ima awqanakuyanta, ima sunqunku rikch'arichisqankumantapas ña yachankuñan.

Kunan p'unchaw llaqtakunaqa -wakinkunawan kuska- huñunakunkuman kunkankumantapuni uyarikunman ima munasqankupas, uyarikunman imaynatan hamuq pachakunapi chaninchasqa saminchasqa runa hina Mamapachawan kawsasunman, chaytapuni huñurinakuspa rimankuman.

Kay qilqa mañakuyqa qallariqmi hinallataq rimarinakuymanmi waqhakun.

Qhapaqyachikunman, imapas yaparikunman, hinallataq ima llaqtaq munaqman hina wakmanta ruwapakunman, kasqallantataq imayna chay 2021 Cumbre de la Tierra huñunakuyman t'akyanman ima llamk'aypas. Kay qilqa yachapakunmin chay Carta de la Libertad (Freedom Charter) sutiyuqpi, chay Carta de la Libertad nisqataq paqariran Sudáfrica hatun suyupi, runa hatariy anti-apartheid apakushaqtin, kikin kaqtaq 1955 watapiqa chay Congreso del Pueblo sutiyuq huñunakuy hap'iparantaq.

Qilqa mañakuyqa lliw t'iqsimuyipi sapanka Suyukunarayku llamk'aq runakuna qilqanku, chay Gobernanza Mundial hinallataq Asambleas Regionales de Ciudadados nisqa huñurinakuyman, haywarikuyrayku, yanapakuyrayku runakuna qilqankun.

"Qispi kayqa manan waskhar qichukuyllachu. Runamasinchispa kawsanta yupaychaspa hinataq qispi kayninta kallpachaspa kawsapakuymi" - Nelson Mandela

Pachamamanchisman kikin nuqanchisman manchay manchachiy hamuqta unanchaspa,

Ima sarunchay sapa kuti waranqa waranqa runamasiman astawan wakchayachisqata unanchaspa,

Imaynan sapa kuti Suyunchis thulltu kamachinninwa manan munayniyuq hina mana atiq hina ima thaniytapas mana aypaqtin, hinallataq imaynan kay pachakuna llapa Pachamamapaq hinataq nuqanchispaqpunipaq mañarikushaqtinchista unanchaspa,

Hina Organización de las Naciones Unidas nisqamanta ima huñu masichakuqpas mana qulqiyuq, mana imasmayuq, pisi kallpayuq imapipas kaqtin, imayna t'iqsimuyuq manchariyninta nitaq t'aqapakuynintapas, mana chinkarichisqanta mana thaniyachisqanta unanchaspa,

Hinallataq hatun wasikuna qulqi hap'iq Fondo Monetario Internacional (FMI) y Banco Mundial, manapuni ima muchuytapas thaniqta, astawantaq paykuna puralla astawan ñak'ayta hatunyachisqankuta unanchaspa,

Nuqayku, África llaqtakuna, América llaqtakuna, Asia llaqtakuna, Europa llaqtakuna hinallataq Oceania llatakunapas hatun kunkamanta rimayku llapan warmi qhari t'iqsimuyupi kawsaqkupaq,

T'iqsimuyuqa Pachamamanchispuni hinallataq Lliw Pachapas
Suyunchispunin,

Wakin runaq wakcha kayninpas llapa runamasiq wakcha kayninmi,

Wakin runaq sarunchayninpas llapa runamasiq sarunchayninmi,

Wakin runaq manchariyinpas llapa runamasiq manchariyinpunin,

Wakin runaq yanakayninqa llapa runamasiq yanakayninpunin,

Ima t'ika k'intu hina qispisqa llaqtakuna, kamayniyuq llaqtakuna aynipakuq llaqtakunapas kayku,

Ima askha imaymanayuq, mayniraq kawsayuq kaspapas mana t'aqakuq,

Hina runa munaqnin pak'ikuykuna rikuriqtinpas runa ñawpa
purisqanmantapas kikin ñak'ariywan wirayachikuqtinpas,

Hinallataq Suyukuna wasinta llulla pirqawan llulla paqtachaywan runa
pisiyachiywan ima t'aqapaqtinkupas,

Arí wakin Suyukunamanqa sinchita, wakin ayllu llaqtamanqa sinchitapuni,
hinallataq wakin runamanpas huq runakunamanta sinchitapuni t'aqanku,

Arí, hamut'ashankupunin hamuq pachakunamanta imayna llapan auqa
pacha puriyamanta astawan sunquta thaniyachispa waqmanta sumaq
kawsayta yurichinapaq, awqanakuyta wiñaypaq tukuchinapaq,

Hina kaqtintaq, kancharinqapuni runaq kawsayninga, may kuisqa nunawan,
may suyasqa sunquwan kawsay munasqa chayanqapunin.

Hatun kunkamanta rimaspa llamk'asaqku, mama pisipaspa kay llapan munasqa apakunanpaq:

Sapa qhari sapa warmipas kaqllapunin kanku derechunpiqa, manapunin

sanarayku, aycha llimphinparayku, warmi qhari kaqninpi nitaq maypi
paqarisqanmantapasrayku pisiyachikunmanchu,

Llapa warmi qharikuna kikillantan aypankuman ima kawsay puriypipas,

Llapa warmi qharikuna ima iñiyuq, mana iñiyuq kaspapas qispichasqapuni
kanman,

Llapa warmi qharikuna may t'iqsimuntinpi qispisqa hinalla ima
yuyaynintapas rimallankuman,

Llapa warmi qharikuna ima Pachamamapi kaqtapapas aypallankumanpuni,

Arí, may kinraypi paqarisppapas, maypi tiyaspapas, hinallataq chay
imaymanakuna maymanta hamuqtinpas aypallasqapuni kanman,

Llapa warmi qharikuna ima yachaytapas aypankumanpuni llapa
wawankupas, yachachina sistema kikin nisqa hina

Llapa warmi qharikuna usqaylla munasqa hina ima hampiytapas
aypankumanpunin chay hampina sistemapi,

Llapa warmi qharikuna kawsayninkupaq , qhali kanankupaq may allin
kanankupaqpas hap'inkumanpuni unuta yakuta,

Llapa warmi qharikuna suyunrayku llaqtanraykupas huñurinaykumanpuni llaqtay kamachiypi kamarinankupaq,

Llapa warmi qharikuna ima paqtachaypas kinkin kaqla sayarinman may
t'iqsimuyumanta hamuspapas,

Llapa warmi qharikuna mana pipas maypi paqarisqankuta qhawapayaspa,
puriyachankumanpuni qispisqa hina may t'iqsimuyupipas,

Llapa warmi qharikuna atisqanku munasqanku hinaman ima llamk'aypipas
llamk'ankuman mana pipas maypi paqarisqankuta qhawapayaspa,

Llapa warmi qharikuna llump'asqa yupaychasqa hina tiyankuman,

Tiyankumantaq hawka waqaychaywan, kusi kaywan ima samikayta
aypaspapas,

T'iqsimuyupi imaymana kaqtapas churankumampuni wakcha kayta
chinkachinapaq, ñataq kikin runakunata, quyakunata ima qulqipas
churasqapuni kanman nuqanchis kуска, hawka huñurinakuspa ñawpaqman
rinanchispaq.

Tukurinapaqtaq llapanchispa kamayninchispunin huk runalla hina
aynirinakusunchisman hinallataq umallisqa hina llapa derechunchista
aypananachisunchisman mana pitapas t'aqaspa.

Sichus nuqanchismanta huj runa sarunchasqa kanman chayqa lliw t'iqsimuyupi runakuna sarunchasqa kasunchis.

iLlaqtakunaqa huñirikuspa kamasunman t'iqsimuyutaqa!

Hinapunin llamk'asun kuskapuni kananchispaq, ñanchispi ima rumi kaqtapas
wikch'unanchiskama allintapuni Pachamamanchiswan yupaychayuq runa
qispisqa runa hina kawsananchispaq.

Pachamamapi kaq llaqtakuna, t'aqasqan karanchis unay pachaña.

Chayarunña kay pacha, llapa ñanninchista ima rumimantapas picharinapaq
qispisqa runa hina kananchispaq.

